

ВИВЧАЄМО ДОСВІД

УДК 372.881.1

О. Ф. МУСІЙОВСЬКА

СТВОРЕННЯ КОНТЕНТУ КУРСУ КОМБІНОВАНОГО НАВЧАННЯ ІНШОМОВНОЇ ФАХОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Показано, що якісні характеристики навчального контенту багатьох мультимедійних курсів іноземних мов не завжди відповідають потребам сучасної вищої освіти. Доведено, що в умовах комбінованого навчання контент навчального курсу з іноземної мови має відповідати певним вимогам: навчальний матеріал має бути чітко структурованим, актуальним, наочним, цікавим і доступним, а інтерактивний характер навчальних завдань покликаний стимулювати творчо-пошукову навчальну діяльність студента. За результатами аналізу науково-педагогічної і методичної літератури визначено й охарактеризовано основні критерії добору навчального матеріалу в курсі «Іноземна мова професійного спрямування» технічних спеціальностей у вищій школі. Обґрунтовано переваги застосування технології комбінованого навчання.

Ключові слова: контент, комбіноване навчання, іношомовна фахова комунікація, мультимедіа.

О. Ф. МУСІЙОВСКАЯ

СОЗДАНИЕ КОНТЕНТА КУРСА КОМБИНИРОВАННОГО ОБУЧЕНИЯ ИНОЯЗЫЧНОЙ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОММУНИКАЦИИ

Указано, что качественные характеристики учебного контента многих курсов иностранных языков не всегда отвечают требованиям современного высшего образования. Утверждается, что в условиях комбинированного обучения контент учебного курса по иностранному языку должен соответствовать определенным условиям: учебный материал должен быть четко структурированным, актуальным, наглядным, интересным и доступным, а интерактивный характер учебных заданий должен стимулировать творческо-поисковую учебную деятельность студента. В результате анализа научно-педагогической и методической литературы определены основные критерии отбора учебного материала в курсе «Иностранный язык за профессиональным направлением» технических специальностей в высшей школе, дана их характеристика. Обоснованы преимущества применения технологии комбинированного обучения.

Ключевые слова: контент, комбинированное обучение, иноязычная профессиональная коммуникация, мультимедиа.

O. MUSIYOVSKA

COURSE CONTENT DEVELOPMENT FOR BLENDED LEARNING OF FOREIGN LANGUAGE FOR SPECIFIC PURPOSES

Nowadays there are many multimedia courses designed to study foreign languages, but their quality is not always relevant to the needs of university education. In terms of blended learning the content of a foreign language course has to meet certain requirements: the educational material must be clearly structured, relevant, illustrative, interesting and accessible, while the interactive nature of educational tasks should stimulate student's creativity and searching activity throughout the training process. This article has defined basic criteria used to select teaching material for the course of "Foreign Language for Specific Purposes" learned by the students of technical universities and grounded the advantages of blended learning technology application in this course.

Keywords: content, blended learning, foreign language professional communication, multimedia.

Нині постійно інтенсивніше використовуються новітні інформаційно-комунікативні технології в усіх напрямках діяльності людини і збільшується кількість мультимедійних засобів та інтернет-ресурсів, спеціально розроблених для використання у навчанні у вищій школі. Особливий інтерес становлять електронні засоби і веб-ресурси, які дозволяють не тільки урізноманітнити викладання, а й значно підвищити інформативність навчального матеріалу, наочність і доступність для студента. Крім того, що ці засоби навчання здатні здійснювати багатоканальне передання інформації одночасно великій кількості майбутніх фахівців, інтегрувати її у традиційний навчальний процес, моделювати процеси та явища, які вивчаються, вони також дають можливість викладачеві створювати власний контент.

Перспективні властивості сучасних інформаційно-комунікативних технологій спричинили певний кількісний стрибок у розробці курсів із застосуванням мультимедійних засобів навчання, однак якісні характеристики навчального контенту таких курсів не завжди відповідають потребам вищої освіти, яка покликана не тільки давати студентові відповідний обсяг інформації і підтримку у навчанні, а й формувати з нього майбутнього фахівця, здатного ефективно працювати, мати громадянську позицію і брати діяльну участь в житті суспільства.

Під поняттям «якісні характеристики навчального контенту» ми розуміємо змістове наповнення курсу: правильний вибір засобів навчання, ресурсів та матеріалів курсу і системи завдань, які сприятимуть підвищенню інтересу студента до навчання та забезпечать формування у нього відповідних мовних і професійно орієнтованих компетентностей. З урахуванням цього факту вважаємо, що змістове наповнення навчального курсу є важливим чинником формування мотивації студента до вивчення іноземної мови і невід'ємною складовою успішного оволодіння обсягом знань, умінь і навичок, необхідним в його майбутній професійній діяльності.

Питання змісту навчання іноземної мови, теорії та методики розробки відповідного ефективного підручника давно привертають увагу вчених. Найбільш повно ця проблематика висвітлена у працях Г. Бакаєвої, Л. Гризун, І. Ключковської, Л. Мерфі, Н. Микитенко, Л. Морської, М. Ніколсон, В. Плахотника, О. Полякова, В. Редька, О. Тарнопольського й ін. Застосування новітніх інформаційно-комунікаційних технологій у вивченні іноземної мови досліджували Б. Барет, О. Голівер, П. Груба, О. Дмитрієва, П. Сердюков, Д. Хінкельман, П. Шарма та інші науковці.

Однак досі мало уваги приділялося проблемі добору матеріалу для курсу комбінованого навчання фахової іноземної мови, де, крім традиційних друкованих матеріалів, використовуються веб-ресурси, мультимедійні матеріали й електронні засоби навчання та недостатньо висвітлено вплив матеріалів різного типу матеріалів на процес оволодіння іншомовною комунікацією.

Мета статті – визначити основні критерії добору навчального матеріалу в курсі «Іноземна мова професійного спрямування» технічних спеціальностей у вищій школі, обґрунтувати переваги застосування технології комбінованого навчання в цьому курсі (на прикладі факультету видавничо-поліграфічних технологій Української академії друкарства).

Існує кілька проблемних моментів при виборі навчально-методичної літератури для навчання фахової іноземної мови у вищих навчальних закладах (ВНЗ). Так, більшість викладачів іноземних мов у технічних ВНЗ користуються неспеціалізованими іноземними підручниками, котрі не відображають фахової тематики, або власними методичними розробками, матеріали в яких, за нашими спостереженнями, не мають чіткої системи підбору навчального матеріалу, що поступово давав би студентові уявлення про основні термінологічні поняття, теоретичні і практичні аспекти його майбутньої спеціальності. Як правило, викладачі, укладаючи такі підручники, на власний розсуд використовують матеріали з іноземних фахових журналів, інтернету й інших джерел. Це зумовлює те, що матеріал в таких підручниках не пов'язаний логічно і кожна тема подається як окрема, самодостатня інформація. На нашу думку такий підхід неправильний, бо це не дає можливість студентам виробити певний іншомовний понятійний апарат і базовий набір положень, які є основою їх майбутньої фахової діяльності.

Існує кілька способів, які можна використати для вирішення вказаної проблеми:

- шукати відповідну тематику в іноземних підручниках і компіювати з цих матеріалів навчальний курс;

ВИВЧАЄМО ДОСВІД

- використовувати інформацію з інтернет-джерел й адаптувати її до потреб навчального курсу;
- перекладати матеріали з вітчизняних спеціалізованих підручників і посібників;
- консультиватися з фахівцями зі спеціалізованих кафедр і самостійно створювати навчальні посібники та підручники.

Кожен вищеназваний спосіб має свої переваги і недоліки.

Таблиця 1

Способи і засоби для формування контенту навчального курсу

Джерело інформації	Переваги	Недоліки
Іноземні підручники та методичні матеріали	Навчальний матеріал добре підібраний і чітко структурований; розроблена система завдань і вправ для розвитку всіх аспектів мовлення; завдання розраховані на різні види навчальної діяльності: індивідуальну, групову та самостійну роботу; автентичні аудіозаписи та відеоматеріали створені носіями мови; наявні тести для перевірки засвоєння матеріалу; методичний супровід у вигляді посібника для викладача.	Планування підручника не завжди відповідає тематиці і часовим рамкам навчального плану дисципліни; тематика матеріалу не повністю охоплює зміст спеціальності; рівень складності матеріалу розрахований на студента з середньостатистичними здібностями та знаннями; кількість вправ обмежена і не дозволяє студенту більше працювати над проблемним матеріалом; викладач не може контролювати самостійність виконання студентом завдань.
Спеціалізовані інтернет-сайти для вивчення мови	Навчальний матеріал різноманітний і цікавий; розроблена система завдань і вправ для розвитку всіх аспектів мовлення; автентичні аудіозаписи та відеоматеріали створені носіями мови; наявні тести для перевірки засвоєння матеріалу студентами.	Відсутнє або існує невідповідне планування навчальної роботи, що не дозволяє використовувати джерела у навчальному процесі; невелика кількість або відсутній професійно орієнтований матеріал; завдання розраховані на самостійну роботу; відсутній методичний супровід.
Переклад матеріалів з вітчизняних підручників та інших спеціальних видань	Добре підібраний і чітко структурований навчальний матеріал, який відповідає напряму професійної підготовки студента; матеріал відповідає навчальному плану; розроблена система завдань і вправ для розвитку всіх аспектів мовлення; наявні різноманітні типи завдань та вправ, розрахованих на групову, самостійну чи індивідуальну роботу; наявні тести для перевірки засвоєння матеріалу.	Труднощі для викладача при перекладі текстової інформації та аудіоінформації; проблеми з озвученням і цифруванням аудіо- й відеофайлів навчального матеріалу; відсутній методичний супровід до курсу іноземної мови; навчальний матеріал не завжди відповідає рівню знань студентів.
Власні методичні розробки	Добре підібраний і чітко структурований навчальний матеріал, який відповідає напряму професійної підготовки студентів; матеріал повністю відповідає навчальному плану та рівню знань студентів; розроблена система завдань і вправ для розвитку всіх аспектів мовлення; наявні різноманітні типи завдань та вправ, розрахованих на групову, самостійну чи індивідуальну роботу; наявні тести для перевірки засвоєння матеріалу; розроблений методичний супровід курсу.	Труднощі для викладача при перекладі іншою мовою матеріалів спеціалізованої тематики; труднощі з озвученням і цифруванням аудіо- й відеофайлів та іншого навчального матеріалу.
Довідкова література зі спеціальності	Матеріал відповідає напряму професійної підготовки студентів; служить додатковим джерелом інформації.	Навчальний матеріал не завжди відповідає рівню знань студентів; відсутній методичний супровід до курсу іноземної мови; матеріал повністю відповідає навчальному плану і рівню знань студентів; відсутня система завдань і вправ; відсутні тести для перевірки засвоєння знань.

ВИВЧАЄМО ДОСВІД

На думку Н. Микитенко, «зміст навчальної дисципліни «Іноземна мова професійного спрямування/спілкування» повинен бути за семестрами узгоджений зі змістом циклів фундаментальних і фахово орієнтованих дисциплін [4, с. 140]. При цьому мають враховуватися міжпредметні зв'язки з дисциплінами усіх циклів, які входять до програми підготовки студента та компетенції, що набувають студенти у процесі вивчення цих дисциплін.

В умовах комбінованого навчання завдання ознайомлення викладача з основами спеціальності значно спрощується завдяки загальній доступності веб-ресурсів з відеоматеріалами, лекціями, тренінгами, науковою літературою та іншими джерелами. Крім того, викладач має можливість вибрати різні матеріали, постійно оновлювати їх, адаптувати до потреб свого курсу і, отже, забезпечити високий рівень наочності та інтерактивності навчання.

Таблиця 2

Порівняльні характеристики навчального матеріалу у різних технологіях навчання

№ п/п	Технологія навчання	Традиційне навчання	Дистанційне навчання	Електронне навчання	Інтернет навчання	Комбіноване навчання
	Характеристика					
1	Інформативність:					
	висока		+	+	+	+
	обмежена	+				
2	Структурованість:					
	висока	+		+	+	+
	обмежена		+			
3	Наочність:					
	висока			+	+	+
	обмежена	+	+			
4	Інтерактивність:					
	висока				+	+
	обмежена	+	+	+		
5	Адаптивність:					
	висока			+	+	+
	обмежена	+	+			
6	Новизна:					
	висока			+	+	+
	обмежена	+	+			

Як видно з таблиці 2, навчальний матеріал для курсів комбінованого навчання, як і для електронних та інтернет-курсів, вирізняється високою інформативністю, чіткою структурованістю, новизною. Він включає матеріали для візуальної підтримки навчального процесу, є інтерактивним і легко адаптується до потреб кожного студента. Мультимодальне подання навчального контенту активізує всі канали сприйняття: кожен студент може навчатися найбільш комфортним для нього способом і, таким чином, постійно підтримувати інтерес до навчання. Візуалізація та/або звукове оформлення навчального матеріалу формує систему образного сприйняття мови і сприяє створенню міцної бази знань, яку студент легко зможе розширити в процесі вивчення інших дисциплін. Крім того, мультимедійний контент дає можливість ознайомитися з жестами, мімікою, інтонаціями носіїв мови, тобто «зануритися» в мовне середовище, що є не менш важливо, ніж вербальна репрезентація мови.

Попри усі вищеназвані переваги мультимедійного контенту, для досягнення навчальних цілей викладач, спираючись на свої дидактичні компетентності, перед тим, як включати в курс ті чи інші ресурси чи засоби навчання, повинен оцінити доцільність й ефективність обраних ресурсів і засобів, готовність студентів до роботи з навчальним матеріалом, продумати методику проведення занять, систему моніторингу навчального процесу та способи контролю успішності майбутніх фахівців.

ВИВЧАЄМО ДОСВІД

Враховуючи зазначені вище проблеми, при створенні навчального курсу «Англійська мова професійного спрямування» для студентів технічних спеціальностей Української академії друкарства ми керувалися наступними критеріями:

до змісту навчального матеріалу:

- відповідність змісту курсу загальним цілям навчання, меті й завданням вивчення дисципліни;
- структурованість змісту навчального курсу;
- інформативна насиченість навчального матеріалу;
- інтерактивний характер навчальних завдань;
- адаптивність навчального курсу та окремих завдань до індивідуальних потреб і можливостей студента;
- наочність презентованого матеріалу;
- новизна та актуальність змісту навчального матеріалу.

до засобів навчання:

- доступність ресурсу (наявність інтернет-зв'язку чи необхідного апаратного забезпечення);
- наявність відповідного програмного забезпечення;
- сумісність пристроїв для роботи з матеріалами курсу;
- уміння студентів використовувати запропоновані засоби навчання;
- можливість технічної підтримки в роботі з курсом.

Курс фахової англійської мови для студентів факультету видавничо-поліграфічних технологій розрахований на два роки навчання та охоплює базові теми з курсу «Основи поліграфії», який студенти вивчають у першому семестрі. Курс складається з семи розділів – «Basic Printing Techniques», «Origination», «Prepress Stage», «Postpress Processes», «Raw Materials for Printing», «Printing Units», «Printing Units Design», в кожному з яких є шість текстів, система вправ і творчих завдань, спрямованих на засвоєння термінологічної лексики і вироблення навичок письмового реферування та усного переказу технічного тексту, монологічного й діалогічного мовлення за темою заняття.

Перші два розділи курсу опрацьовують студенти всіх спеціальностей, оскільки тематика текстів, які входять у ці розділи, стосується характеристики основних друкарських процесів і технології виготовлення друкарської форми. Надалі в навчанні передбачено вибіркоче опрацювання розділів, залежно від спеціалізації. Так, для студентів спеціальностей «Технології друкованих видань» і «Технології електронних мультимедійних видань» потрібне більш детальне вивчення додрукарської підготовки та цифрових методів обробки зображень, текстової і графічної інформації («Prepress Stage»). Студенти спеціальностей «Комп'ютерні технології та системи видавничо-поліграфічних виробництв» і «Технології розробки, виготовлення та оформлення пакувань» більше уваги звертають на друк і післядрукарську обробку друкованого видання («Postpress Processes»). Для студентів спеціальності «Матеріали видавничо-поліграфічних виробництв» важливим є знання процесів створення, класифікації і використання поліграфічних матеріалів («Raw Materials for Printing»). Останні два розділи «Printing Units» і «Printing Units Design» призначені для студентів спеціальностей «Поліграфічні машини та автоматизовані комплекси», «Машини і технології пакування» і «Технології машинобудування». Як видно з тематики курсу, ми намагалися охопити специфіку більшості технічних спеціальностей, які вивчаються в Українській академії друкарства.

Тексти для цього курсу взяті з підручника «Основи друку» («Basics of Printing») для студентів видавничо-поліграфічного коледжу Оксфордського університету (Велика Британія) та «Енциклопедії друкованих засобів інформації: технології і способи виробництва» («Handbuch der Printmedien: Technologien und Produktionsverfahren») Г. Кіппхана й доповнені матеріалами зі спеціалізованих сайтів: Paperonweb, Printing Technology Skill, Istragrafika й ін. Оскільки матеріали на сайтах регулярно оновлюються, за необхідності викладач може скоригувати матеріал курсу так, щоб він висвітлював останні досягнення в галузі та перспективні напрямки її розвитку.

Завдання до кожного заняття курсу передбачають засвоєння спеціалізованої лексики обсягом 25–30 термінів; вироблення навичок переказу спеціалізованого тексту, створення самостійного монологічного повідомлення за темою заняття, участь в обговоренні питань,

пов'язаних з тематикою, що вивчається. Для збільшення інтерактивності й наочності навчального матеріалу в курсі передбачено перегляд та обговорення тематично пов'язаних відеороликів з YouTube, фрагментів фільмів, використання презентацій, електронних словників і посібників, матеріалів зі спеціалізованих веб-сайтів, аудіоматеріалів й інших засобів стимуляції в студента всіх каналів сприйняття інформації. Матеріали курсу доступні в електронній формі для роботи як на локальному комп'ютері, так і з мобільних пристроїв через інтернет.

На початку курсу, перед тим, як студенти почнуть опрацьовувати вузькоспеціалізовані тексти і виконувати завдання, викладач повинен провести підготовчу роботу. На цьому етапі він має познайомити студентів з тематикою курсу, навчити їх працювати зі спеціалізованим словником. На перших заняттях викладач може допомагати студентам відшукати правильний переклад терміна, звертаючи увагу на словотворчі та лексико-семантичні особливості побудови іншомовної термінології, специфіку її вживання і перекладу рідною мовою. Як показала практика, після засвоєння основних правил роботи з іншомовною спеціальною літературою майбутні фахівці здатні самостійно справлятися з завданнями перекладу термінів, пошуку відповідності, визначення правильності твердження чи ідентифікації терміна за визначенням. Такі завдання можна винести на самостійну роботу вдома. Більш складним для опрацювання є завдання реферування тексту та усного мовлення. В зв'язку з цим під час аудиторних та індивідуальних занять викладачеві необхідно звернути увагу на відпрацювання цих навичок.

Щоб навчити студентів реферувати текст, потрібно насамперед докладно розібрати з ними його зміст. На цьому етапі часто виявляється, що в іншомовному тексті присутня інформація, яку студенти ще не опрацьовували рідною мовою і тому потребує пояснень від викладача. Якщо викладач іноземної мови недостатньо підготований до роботи з навчальним курсом і не має потрібних знань, то він, готуючись до заняття, може попередньо звернутися до інтернет-джерел або фахівця за відповідним роз'ясненням. Комбіноване навчання дає можливість студентам зробити це самостійно й, отже, мотивує їх пошуково-дослідницьку роботу. При реферуванні тексту студенти мають навчитися активізувати власний лексичний запас і намагатися осмислено формулювати своїми словами прочитану в тексті інформацію, а не лише вибирати окремі речення з тексту і копіїувати з них переказ. Для цього можна застосувати методику перекладу зреферованих рідною мовою речень, які відображають суть тексту, опорні слова і словосполучення в ньому, і використати знання не тільки з іноземної мови, а й з фахових дисциплін.

При усному переказі текстів і обговоренні запропонованих тем фахового характеру викладачеві варто звернути увагу як на фонетичну коректність мовлення студента і граматичну правильність побудови його повідомлень, так і на смислову адекватність висловлювань. Останню ми розуміємо як правильне відтворення в усній формі опису будови та функціонування окремих вузлів або механізмів, послідовності технологічних операцій чи інших процесів, описаних у фаховій літературі. Студент має розуміти, що зміст його повідомлення іноземною мовою так же важливий, як і правильність мовлення, й знати, що викладач іноземної мови здатний контролювати цей процес. У цьому разі викладачеві зможе допомогти велика джерельна база, яка є доступною в інтернеті. До перевірки правильності усних повідомлень можна залучити й інших студентів, організовуючи таким чином групову дискусію на задану тему. Роль викладача тоді полягає в координації зусиль студентів знайти правильний варіант висловлювання та обґрунтувати своє рішення. З цією метою викладач може підготувати додатковий лексичний матеріал, який допоможе студентам правильно висловлювати аргументацію своєї думки.

Як показали результати контролю успішності студентів, за перший семестр навчання після опрацювання першого розділу курсу вони засвоюють базовий обсяг термінологічної лексики (майже 150 термінів), а також більшість з них набуває умінь працювати з фаховою літературою (словниками, довідниками), реферувати адаптовані тексти, вести монологічне і діалогічне мовлення за заданою темою. Під час роботи над наступними розділами курсу кількість нової термінологічної лексики в одиниці тексту знижується через наявність вже знайомих термінів, але натомість зростає складність викладу матеріалу. До завдань читання, перекладу і реферування текстів додаються матеріали для аудіювання, теми для дискусій і творчих робіт. Таке поступове ускладнення матеріалу курсу спрямоване на формування ґрунтовних знань фахової іншомовної термінології і стійкої мотивації до вивчення іноземної мови.

ВИВЧАЄМО ДОСВІД

Навчальний матеріал курсу «Іноземна мова за професійним спрямуванням» для студентів технічного ВНЗ має відповідати загальним і специфічним дидактичним принципам навчання. Він повинен мати науковий характер, бути доступним, точним і зрозумілим за змістом, посилюючим за складністю, достатньо креативним й одночасно практично спрямованим, інтегративним і відкритим для включення нових елементів знань. Окрім того, спеціалізований курс іноземної мови має формувати у студента систему іншомовних понять, які асоціюються з його майбутньою фаховою діяльністю, і цілісну картину знань та умінь, що необхідні йому для повноцінної комунікації іноземною мовою, яку він вивчає.

Не менш важливим є навчити студента систематично створювати і поповнювати свій активний іншомовний термінологічний лексичний запас, забезпечити можливість здійснювати професійно спрямовану комунікативну діяльність шляхом створення професійно орієнтованих зв'язних діалогічних і монологічних усних і писемних повідомлень, виконання інших завдань під керівництвом викладача чи в режимі самостійної роботи над матеріалом. Цьому сприяє оптимальний добір тематики навчального курсу з врахуванням міжпредметних знань, які студент отримав на заняттях з фахово орієнтованих, фундаментальних та інших суспільно-гуманітарних дисциплін, й участь в колективній, груповій та індивідуальній роботі над навчальним матеріалом під час занять чи в інтернеті.

В умовах комбінованого навчання процес розробки контенту курсу полегшується за рахунок доступу до великої джерельної бази і можливостей інтернету. Добре підготований викладач має можливість запропонувати до опрацювання актуальний та інформативно насичений матеріал і при цьому врахувати індивідуальні особливості сприйняття і рівень знань студентів. Тоді навчальний курс є одночасно цікавим і посилюючим для студента завдяки чіткій структурованості змісту, наочності презентованого матеріалу, а інтерактивний характер навчальних завдань стимулює його творчо-пошукову діяльність.

У процесі подальших досліджень плануємо зосередити увагу на визначенні оптимального співвідношення матеріалів різного типу в курсі іноземної мови і вплив засобів синхронної та асинхронної комунікації на формування іншомовних фахових компетенцій студентів технічних спеціальностей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гризун Л. Е. Дидактичні основи створення сучасного комп'ютерного підручника: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.09 / Л. Е. Гризун. – Х., 2001. – 210 с.
2. Ключковська І. М. Структурування змісту підручників для вищих навчальних закладів як педагогічна проблема / І. М. Ключковська // Гуманізація навчально-виховного процесу: зб. наук. праць / за заг. ред. В. І. Сипченка. – Слов'янськ: СДПУ, 2005. – Вип. 26. – С. 29–36.
3. Морська Л. Теорія та практика методики навчання англійської мови: посібник / Л. Морська. – Тернопіль: Астон, 2003. – 248 с.
4. Микитенко Н. Теоретичні основи формування іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців природничих спеціальностей / Н. Микитенко. – Тернопіль, 2011. – 389 с.
5. Редько В. Засоби формування комунікативної компетентності у змісті шкільних підручників з іноземних мов: теорія і практика / В. Г. Редько. – К.: Генеза, 2012. – 224 с.
6. Тарнопольський О. Методика навчання іншомовної мовленнєвої діяльності у вищому мовному закладі освіти: навч. посібник / О. Тарнопольський. – К.: Фірма «ІНКОС», 2006. – 248 с.
7. Nunan D. Designing tasks for the communicative classroom / D. Nunan. – Cambridge: Cambridge University Press, 1991. – 123 p.
8. White C. Innovation and identity in distance language learning and teaching / C. White // Innovation in Language Learning and Teaching, 2007, Vol. 1, No. 1. – P. 97–110.

REFERENCES

1. Gryzun L. E. Dydaktychni osnovy stvorennia suchasnoho kompiuternoho pidruchnyka: dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.09 / L. E. Gryzun. – Ch., 2001. – 210 s.
2. Kliuchkovska I. M. Strukturuvannia zmistu pidruchnykiv dlia vyshchych navchalnykh zakladiv yak pedahohichna problema / I. M. Kliuchkovska // Humanizatsia navchalno-vykhovnoho protsesu: zb. nauk. prats / za zah. red. V. I. Sypchenka. – Sloviansk: SDPU, 2005. – Vyp. 26. – S. 29–36.
3. Morska L. Teoriia ta praktyka metodyky navchannia angliiskoi movy: posibnyk / L. Morska. – Ternopil: Aston, 2003. – 248 s.
4. Mykytenko N. Teoretychni osnovy formuvannia inshomovnoi profesiinoi kompetentnosti maibutnykh fakhivtsiv pryrodnychych spetsialnostei / N. Mykytenko. – Ternopil, 2011. – 389 s.

5. Redko V. Zasoby formuvannya komunikatyvnoi kompetentnosti u zmisti shkilnykh pidruchnykh z inozemnykh mov. Teoriia i praktyka / V. G. Redko. – K.: Geneza, 2012. – 224 s.
6. Tarnopolskyi O. Metodyka navchannia inshomovnoi movlennievoi diialnosti u vyshchomu movnomu zakladi osvity: navch. posibnyk / O. Tarnopolskyi. – K.: Firma “INKOS”, 2006. – 248 s.
7. Nunan D. Designing tasks for the communicative classroom / D. Nunan. – Cambridge: Cambridge University Press, 1991. – 123 p.
8. White C. Innovation and identity in distance language learning and teaching / C. White // Innovation in Language Learning and Teaching, 2007, Vol. 1, No. 1. – P. 97–110.

УДК 37.016:512]:159.947.5

Г. В. ГОМЕНЮК

ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЙНО-ЦІННІСНОГО КОМПОНЕНТА МАТЕМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ АЛГЕБРИ

Розглянуто проблему формування та розвитку мотивації учнів основної школи в навчанні алгебри на основі пізнавального інтересу із застосуванням компетентнісного підходу. Запропоновано завдання, які збагачують пізнавальний інтерес: розкривають значення математичних знань в різних сферах людської діяльності; містять цікаві факти з історії розвитку алгебри; виявляють зв'язок алгебри з іншими шкільними предметами; розкривають нестандартні способи доведення теоретичних фактів.

Ключові слова: математична компетентність учня, мотиваційно-ціннісний компонент, пізнавальний інтерес, активні методи навчання, проблемні ситуації, ігрові ситуації.

А. В. ГОМЕНЮК

ФОРМИРОВАНИЕ МОТИВАЦИОННО-ЦЕННОСТНОГО КОМПОНЕНТА МАТЕМАТИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ УЧАЩИХСЯ ОСНОВНОЙ ШКОЛЫ В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ АЛГЕБРЫ

Рассмотрена проблема формирования и развития мотивации учащихся основной школы в обучении алгебры на основе познавательного интереса с применением компетентностного подхода. Предложены задания, которые обогащают познавательный интерес: раскрывают значение алгебраических знаний в разных сферах человеческой деятельности; содержат интересные факты истории развития алгебры; устанавливают связь алгебры с другими школьными предметами; содержат нестандартные способы доказательств теоретических фактов.

Ключевые слова: математическая компетентность ученика, мотивационно-ценностный компонент, познавательный интерес, активные методы обучения, проблемные ситуации, игровые ситуации.

Н. НОМЕНУЖУК

FORMATION OF MOTIVATIONAL-VALUE COMPONENT OF MATHEMATICAL COMPETENCE OF SECONDARY SCHOOL PUPILS IN THE PROCESS OF TEACHING ALGEBRA

The problem of formation and development of motivation of secondary school pupils in teaching algebra on the basis of cognitive interest by means of a qualified approach. A task that enrich cognitive interest, revealing the importance of mathematical knowledge in various fields of human activity, containing interesting facts from the history of algebra; disclosed connection of the algebra with other school subjects, revealing innovative ways of substantiation of theoretical facts.

Keywords: mathematical competence of the student, motivational-value component, cognitive interest, active teaching methods, problem situations, game situations.

На сучасному етапі розвитку вітчизняної системи освіти одним з головних завдань її реформування є перехід до компетентнісного навчання. Так, у Державному стандарті базової і